

Rolanda: Mijn tijd komt wel ... (1980)

Sieth Delhaas

Weerwoord, september 1980

Inleiding

Soms beland je op een punt in je leven waarin alles problemen lijkt te geven. Je school, de verhouding met je ouders, je plannen voor de toekomst. Je leven van alle dag is er een paar tinten grijzer door geworden. Het leven lijkt niet zo aantrekkelijk als voorheen. En het is niet iedereen gegeven om na verloop van tijd te kunnen zeggen: 'Mijn tijd komt nog wel...'

School

Rolanda, net 16, heel slank, lang blond haar, een tikkeltje opgemaakt. Achter het wat stuurse gezicht blijkt een meisje te huizen, dat heel open en doordacht praat over de dingen die 'knellen'. Het Mavodiploma heeft ze op zak, doet nu de vijfde HAVO. Vorig jaar heeft ze een tijdje gehad er maar mee te stoppen. De CALO (Chr. Academie voor Lichamelijke Opvoeding), een opleiding die haar eerste keus was, bleek een fata morgana. Scheikunde, een onmisbaar vak op die school, werd haar struikelblok. Voor zeker weten komen dan dingen in de plaats die je wel zou willen. Nog vaag. En veranderlijk. Potten bakken, zwakzinnigenzorg, CIOS, (een andere opleiding voor lichamelijke opvoeding). De HAVO maar laten zitten dus. Nu zegt ze: 'Mijn ouders hadden gelijk. Ze voorspelden me, dat ik er later spijt van zou krijgen. Dat geloof ik nu wel.'

Ja, dat belangrijke keuzepakket. Rolanda is er intussen achter, dat dat heel beperkend is.

"Er vallen zo al een aantal opleidingen af als je je pakket aan het eind van de tweede klas vaststelt. Die keus wordt veel te vroeg bepaald. In die klas ben je nog niet zo op de hoogte van wat voor banen er zijn. Later hoor je nog zo veel andere dingen. Die lijken dan leuker. En dan ontdek je, dat je er buiten valt omdat je het verkeerde vakkenpakket hebt. Andere kinderen, die wel zeker weten wat ze willen, kiezen een pakket, en aan het eind van de schooltijd komen ze er achter dat die opleiding vol zit. Je zit dan wel mooi met een vakkenpakket waarmee je niet uit de voeten kunt voor een andere opleiding.'

Afnokken op school en gaan werken was tot voor kort een gedachte waarmee Rolanda evengoed speelde. Niet dat dat nu helemaal van de baan is! Maar dan nu toch wel eerst het HAVO -diploma.

"Als ik dan nóg niet zeker weet waarvoor ik verder kies, dan ga ik eerst een jaar werken".

Vakkentabel HAVO

	Natuur en Techniek (NT)	Natuur en Gezondheid (NG)	Economie en Maatschappij (EM)	Cultuur en Maatschappij (CM)
Gemeensch. deel	Nederlands Engels Maatschappijleer	Nederlands Engels Maatschappijleer	Nederlands Engels Maatschappijleer	Nederlands Engels Maatschappijleer
Profielvakken verplicht	Natuurkunde Scheikunde Wiskunde B	Biologie Scheikunde Wiskunde B (of A)	Geschiedenis Economie Wiskunde A (of B)	Geschiedenis Duits of Frans
Profielkeuzevak NT NG 1 uit 2 EM 1 uit 4 CM 1 m en 1 c	Biologie	Aardrijkskunde Natuurkunde	M&O Aardrijkskunde Maatschappijwetenschappen Frans of Duits	Aardrijkskunde (m) Maatschappijwetenschappen (m) Economie (m) Duits of Frans (c) Tekenen (c)
Keuzevak	Keuze-examen vak	Keuze-examen vak	Keuze-examen vak	Keuze-examen vak

Speelt hier alleen de onzekere richting parten?

“Nee”, heel eerlijk laat ze los “ik krijg veel te weinig zakgeld. Ik vond het altijd al weinig. Je moet altijd tegenover je ouders je hand ophouden. En je ouders verwachten, dat je dankbaar bent voor wat zij voor je gedaan hebben. Er zijn trouwens ook opleidingen waarbij je naast de school ook kunt werken. Ik weet nog niet wat ik doe. Ik denk, dat als je door geld van je ouders afhankelijk blijft, ze nog veel over je te zeggen hebben. Ook al zit je in een andere plaats op kamers dan nog willen ouders heel veel dingen voor je beslissen. Als ik van school af ben, wil ik zelfstandig zijn en helemaal vrij van mijn ouders. Als ik mijn mening geef tegenover mijn ouders over dingen die mij betreffen, dan krijg ik te horen: “daar kun jij niet over oordelen. Dat zullen wij wel beslissen”. Je moet overal verantwoording over afleggen. Thuis zijn er regels waar je je aan moet houden.’

Lijn

Ze geeft wel toe, dat je zonder regels niet kunt leven, maar de regels waartegen zij in opstand komt vindt ze onredelijk.

Ze noemt een voorbeeld: ‘Als ik ‘s avonds ergens heen wil moet ik me precies aan de tijd houden, die zij opgeven. Als mijn vriendin me eens vraagt bij haar te komen praten omdat ze ergens mee zit, vind ik het niet leuk om telkens op de klok te moeten kijken. Je kunt zo’n gesprek toch niet halverwege afkappen. Zo praat je niet rustig. In het weekend moet ik om twaalf uur thuis zijn. Mijn ouders zijn zo, dat zo lang ik op de middelbare school zit, zij alles beslissen. En als ik examen heb gedaan, mag ik beslissen. Er was een tijdje, dat ik daarover met ze kon praten, maar dat mag nu ook niet meer. Ik wilde er gewoon achter komen waarom ze die regels stelden. Ze willen er niet over praten, en dan wordt er gesteld: je luistert naar ons en je accepteert alles zonder commentaar en je loopt niet met een zwart gezicht rond. Ze vinden, dat ik de leeftijd nog niet heb om zelf te beslissen.’

Rolanda, tien jaar en meer jonger dan haar zusje en broers, moet zich aan de lijn houden, die haar ouders ook tegenover de anderen hebben gevolgd en die zij ook toen goed bevonden hebben. Rolanda heeft op zich geen bezwaar tegen het twaalf-uur-thuis-moeten- zijn. Maar ze vindt dat ze zelf best kan beslissen hoe laat ze thuis zal zijn en veronderstelt niet, dat ze een nachtbraker wordt. ‘Het dorp waar ik op school ga, ligt drie kwartier fietsen van hier. Hebben we daar een fuif dan kost me dat zoveel tijd, dat ik beslist om kwart over elf weg moet. Als het gezellig is, vind ik het heus niet leuk om elke keer op de klok te kijken. Maar is het er niet gezellig, dan blijf ik vaak de tijd maar uitzitten tot ik ook om twaalf uur thuis ben. Als ze me er vrij in zouden laten, zou ik waarschijnlijk in zo’n geval om half elf thuis zijn. Als mijn ouders niet thuis zijn, bepaal ik het ook zelf, en dat gaat prima.

Ik vind het ook gek, dat ze zo strak aan die lijn vasthouden. Ze vinden dat ik dat jaartje nog maar moet wachten en ik vind, dat ze me maar een jaartje eerder die vrijheid moeten geven. Het argument is dan dat “de mannen na 12 uur veel meer op hebben” en “als er wat gebeurt, sta jij er met je neus bovenop”.

Opdringen

Over zakgeld discussiëren is er voor Rolanda niet bij. ‘Te weinig’, oordeelt ze zelf. ‘Ik heb ze laatst uitgelegd wat ik ervoor moet kopen. Mijn pakje shag. Dan moet ik maar ophouden met roken, vinden ze. Eén keer in de week ergens heen, dan betaal je entree en wil je een glaasje

drinken. Nou, zeggen ze, dan ga je maar nergens heen. Als ik me daar nu lekker bij voel om af en toe uit te gaan! Ik kan toch niet alles opzij zetten!

Ik zou ook graag kleedgeld willen hebben. Dan kan ik daarmee leren omgaan. Ik heb voorgesteld om het maar eens een jaartje op proef te doen. Maar dat willen ze niet. “Wat je nodig hebt, kun je krijgen”, zeggen ze. Ik heb nu een gekke hobby’, grinnikt Rolanda. ‘Vorig jaar heb ik van mijn vakantiewerk kleren gekocht. Die draag ik een tijdje en dan verkoop ik ze. Dat geld spaar ik op en dan koop ik wat nieuws. Zo doe ik het nu met al mijn kleren. Kleren, die mijn ouders hebben gekocht, mag ik niet verkopen. Wil ik nieuwe schoenen kopen, dan vinden ze dat de andere schoenen nog goed genoeg zijn. Mijn moeder zit vast aan het idee, dat gauw iets geld verspillen is omdat anderen het arm hebben. Dat kun je bij haar altijd merken. Ook bij het huis inrichten. Ik vind het heel goed als zij daar zo tegenaankijkt en dat ook nakomt. Maar dat kan ik niet opbrengen. Ik vind dat als iets versleten is, ik wat nieuws mag aanschaffen. En dat moet ik voor mezelf kunnen verantwoorden.

Ze willen te veel hun manier van leven aan mij opdringen. Wat zij doen, zo willen ze ook dat ik doe. Daarom kun je jezelf thuis niet kwijt. Als ik het anders doe, ergeren zij zich. Mijn moeder zit altijd thuis. Ze vindt het niet fijn om weg te gaan. Als ik wel weg ga, krijg ik te horen: waarom moet je altijd weg? Als ik één druppeltje alcohol drink, ligt mijn moeder al onder de stoel van schrik en denkt ze dat ik alcoholiste ben. Alleen omdat ze zelf nooit alcohol drinkt.

Mijn ouders zeggen zo: als je 16 bent, dan kun je dat nog niet. En daarmee pakken ze gewoon een stuk verantwoordelijkheid van je af. Ik vind voor mezelf, dat er een heel groot verschil kan zijn tussen het ene meisje van 16 jaar en het andere. Daarmee wil ik niet zeggen dat ik alles aan kan. Maar ik vind het wel vreemd dat als ik volgend jaar op kamers zit, ik dan ineens wel alles zelf mag doen.

Mijn moeder is nu erg bezorgd over mij. Daarom houdt ze me, denk ik, strak aan het lijntje. Maar daardoor laat ik ook niet alles los wat ik weet. Ze heeft gauw last van slapeloosheid en ik bezorg haar al genoeg slapeloze nachten.’

Vrienden

Praat Rolanda met haar vrienden wel eens over dit probleem?

‘Och’, schokschoudert ze ‘als ik er over begin, kijken ze me met vreemde ogen aan. Ze zeggen er geen last van te hebben. Of ze hebben er gewoon niet over nagedacht. Ik heb het er wel eens met mijn zusje over gehad. Die heeft precies hetzelfde ervaren. Zij zit nu een paar jaar op kamers en heeft een goede verhouding met mijn ouders. Toen zat ze met dezelfde narigheid.

Ik vind toch dat andere jongeren vaak bang zijn om over dingen na te denken. Ze gaan voortdurend uit, of naar de kroeg. Want als ze alleen zijn moeten ze natuurlijk gaan nadenken. Als ze bij elkaar zijn wordt er over allerlei oppervlakkige dingen gepraat. Mijn vriendin rent ook weg als je over moeilijkheden begint. Ik

denk wel dat het veel scheelt of je thuis de jongste bent of de oudste. Ik ben al jong over de dingen gaan nadenken.'

Zijn de verwachtingen hoog gespannen over het 'op kamers wonen'?

'Ik denk', zegt ze bedachtzaam, 'dat als ik nu op kamers zou gaan, dat niet zo best zou zijn voor mijn ouders. Ik weet ook best, dat je dan veel alleen zult zijn. Ik ben vorig jaar een weekje alleen in het huis van mijn broer geweest. Als ik toen geen tv had gehad, weet ik niet of ik het volgehouden had. De periode was te kort om het echt te beoordelen. Maar ik heb toen wel dingen ervaren, waaraan ik eerder nooit had gedacht. Ik heb toen best wel nadelen gezien. Als je het met je ouders niet eens bent, zie je alleen maar voordelen van het op kamers wonen. Het valt best even tegen dat je zelf elke dag moet koken, boodschappen doen en als je thuis komt is er niemand om tegen te praten. Je komt in een huis waar verder niemand is. Thuis vroegen ze hoe ik het had gevonden. Ik heb eerlijk gezegd, dat er veel voordelen zijn, maar ook nadelen. En dan is hun reactie: zie je wel, dat hebben we altijd al gezegd. Mijn antwoord dan: "ik heb gezegd, niet meer nadelen dan voordelen.'

'Desalniettemin', zegt ze laconiek, 'ga ik toch wel op kamers. Met die eenzaamheid leer je wel te leven. Misschien zal het in het begin wel vreemd zijn. Het is best goed om alleen te zijn en niet altijd mensen om je heen te hebben. En met het geld red ik het ook wel. Ook al zou ik gedeeltelijk een opleiding volgen. Ik zou niet meer voor geld bij m'n ouders willen aankloppen. Ik heb er zelf best wat voor over'.